

ימי עיון בתנ"ך תשפ"א

בס"ד

חודש אדר של מגילת אסתר מול חודש אדר של ספרי שיבת ציון

הרב אלקנה שרלו (elkansh@gmail.com)

1. מגילת אסתר פרק ג':

בחדש הראשון הוא חדש ניסן בשנת שתיים עשרה למלך אחשורוש, הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחדש לחדש שנים-עשר הוא חדש אדר...
ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון בשלושה עשר יום בו, ויכתב ככל אשר צוה המן... ונשלחו ספרים ביד הרצים אל כל מדינות המלך, להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד בשלושה עשר לחדש שנים-עשר הוא חדש אדר ושללם לבוז... הרצים יצאו דחופים בדבר המלך והדת נתנה בשושן הבירה, והמלך והמן ישבו לשותות והעיר שושן נבוכה...

1. מגילת אסתר פרק ט':

ובשנים עשר חדש הוא חדש אדר בשלושה עשר יום בו אשר הגיע דבר המלך ודתו להעשות, ביום אשר שברו איבי היהודים לשלוט בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאייהם...
ויכתב מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים אל כל היהודים אשר בכל מדינות המלך אחשורוש הקרובים והרחוקים. לקים עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום חמשה עשר בו בכל שנה ושנה. כימים אשר נחו בהם היהודים מאיביהם והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה וימאכל ליום טוב, לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאבינים. וקבל היהודים את אשר החלו לעשות ואת אשר כתב מרדכי אליהם.

1. הכרוניקה הבבלית ע"ש וייזמן:

בשנה השביעית בחודש כסלו קבץ מלך אכד את חילו וילך אל ארץ חת, ויחן על עיר יהודה. ובחודש אדר בשני בו לכד את העיר ואת המלך תפס. מלך כלבבו המליך בקרבה ואת מסה הכבד הולך בבלה.

1. מלכים ב כ"ד, ח-יז:

בן שמנה עשרה שנה והיזכין במלכו ושלשה חדשים מלך בירושלם ושם אמו נחשתא בת אלנתן מירושלם. ויעש הרע בעיני ה' ככל אשר עשה אביו. בעת ההיא עלו עבדי נבכדנאצר מלך בבל ירושלם וכתבא העיר במצור. ויבא נבכדנאצר מלך בבל על העיר ועבדיו צרים עליה. ויצא והיזכין מלך יהודה על מלך בבל הוא ואמו ועבדיו ושאריו וסריסיו ויקח אתו מלך בבל בשנת שמנה למלכו. ויצא משם את כל אוצרות בית ה' ואוצרות בית המלך ויקצץ את כל כלי הזהב אשר עשה שלמה מלך ישראל בהיכל ה' כאשר דבר ה'. והגלה את כל ירושלם ואת כל השרים ואת כל גבורי החיל עשרת אלפים גולה וכל החרש והמסגר, לא נשאר זולת דלת עם הארץ. ויגל את והיזכין בבבלה ואת אם המלך ואת נשי המלך ואת סריסיו ואת אילי הארץ הולך גולה מירושלם בבבלה. ואת כל אנשי החיל שבעת אלפים והחרש והמסגר אלף הכל גבורים עשי מלחמה וביאם מלך בבל גולה בבבלה. וימלך מלך בבל את מתניה דדו תחתיו ויסב את שמו

צדקיהו.

ימי עיון בתנ"ך תשפ"א

1. מגילת אסתר פרק ב':

אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה, וְשֵׁמוֹ מֶרְדֳּכִי בֶן יֶאֱרִי בֶן שֹׁמַעִי בֶן קִישׁ אִישׁ יְמִינִי. אֲשֶׁר הִגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם הַגָּלָה אֲשֶׁר הִגְלָתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל.

1. מלכים ב כ"ה, כז-ל:

וַיְהִי בְשָׁלְשִׁים וְשִׁבְעָה שָׁנָה לְגָלוּת יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּשָׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ בְּעָשָׂרִים וְשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ, נָשָׂא אֲוִיל מֶרְדֳּךְ מֶלֶךְ בָּבֶל בְּשָׁנָה מְלֹכוֹ אֶת רֹאשׁ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ יְהוּדָה מִבֵּית כָּלָא. וַיִּדְבֹּר אֶתוֹ טָבוֹת וַיִּתֵּן אֶת כֶּסֶּאֱוִי מֵעַל כֶּסֶּא הַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּבָבֶל. וְשָׂנֵא אֶת בְּגָדֵי כָלָאֻ וְאָכַל לֶחֶם תָּמִיד לִפְנֵי כָל־יְמֵי חַיָּיו. וְאַרְחָתוֹ אַרְחָת תָּמִיד נִתְּנָה לוֹ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ דָּבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו.

1. עזרא א'-ב':

וּבְשָׁנָה אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לְכָלוֹת דָּבָר ה' מִפִּי יְרֵמְיָה הָעֵיר ה' אֶת רוּחַ כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס וַיַּעֲבֹר קוֹל בְּכָל־מַלְכוּתוֹ וְגַם־בְּמִכְתָּב לְאֹמֶר. כֹּה אָמַר כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כָּל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא־פָקֵד עָלַי לְבָנוֹת־לוֹ בֵּית בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה. מִי־בָכֶם מִכָּל־עַמּוֹ יְהִי אֵלָהִיו עַמּוֹ וַיַּעַל לִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וַיָּבֹן אֶת־בֵּית ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם... וְאַלֶּה בְנֵי הַמְּדִינָה הָעֵלִים מִשְׁבִּי הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל לְבָבֶל וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלַם וְיְהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ. אֲשֶׁר־בָּאוּ עִם־זָרְבָבֶל...

1. עזרא ו', יד-יח:

וְשָׁבִי יְהוּדִיָּא בְּנִין וּמִצְלָחִין בְּנִבְּוֹאֹת חֲגִי נְבִיאָה וְזִכְרָיָה בֶר־עֲדוּא וְבָנוּ וְשִׁכְלָלוּ מִן־טַעֲמֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וּמִטַּעֲמֵי כוֹרֶשׁ וְדָרְיוֹשׁ וְאַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא מֶלֶךְ פָּרַס. וְשִׁיִּצִיא בֵּיתָה דָּנָה עַד יוֹם תִּלְתָּה לִירַח אֲדָר דִּי־הִיא שְׁנַת־שֵׁשׁ לְמַלְכוּת דָּרְיוֹשׁ מֶלֶכָא. וְעַבְדּוֹ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כְּהֵנִיָּא וְלִוְיָא וְשָׂאֵר בְּנֵי־גְלוּתָא חֲנֻכַּת בֵּית־אֱלֹהֵא דָּנָה בְּחֻדְוָה. וְהִקְרְבוּ לְחֲנֻכַּת בֵּית־אֱלֹהֵא דָּנָה תוֹרִין מֵאָה דְּכָרִין מֵאֵתִין אֲמִרִין אַרְבַּע מֵאָה וְצִפְרִי עֲזִין לְחֻטָּאָה עַל כָּל־יִשְׂרָאֵל תְּרִי־עֶשֶׂר לְמִנִּין שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל. וְהִקְיָמוּ כְּהֵנִיָּא בְּפִלְגֻתָּהוֹן וְלִוְיָא בְּמַחְלָקָתָהוֹן עַל עֲבִידַת אֱלֹהֵא דִּי בִירוּשָׁלַם כְּכַתֵּב סֵפֶר מִשָּׁה.

{תרגום:

וְזִקְנֵי הַיְּהוּדִים בּוֹנִים וּמִצְלָחִים בְּנִבְּוֹאֹת חֲגִי הַנְּבִיא וְזִכְרָיָה בֶן עֲדוּא וַיָּבֹנוּ וַיִּתְקֶנוּ בְּמִצְוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וּבְמִצְוֹת כוֹרֶשׁ וְדָרְיוֹשׁ וְאַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא מֶלֶךְ פָּרַס. וַיִּשְׁלֹם הַבֵּית הַזֶּה עַד יוֹם שְׁלֹשָׁה לַחֹדֶשׁ אֲדָר, אֲשֶׁר הִיא שְׁנַת שֵׁשׁ לְמַלְכוּת דָּרְיוֹשׁ הַמֶּלֶךְ. וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְשָׂאֵר בְּנֵי הַגּוֹלָה, חֲנֻכַּת בֵּית הָאֱלֹהִים הַזֶּה בְּחֻדְוָה. וַיִּקְרְבוּ לְחֲנֻכַּת בֵּית הָאֱלֹהִים הַזֶּה פְּרִים מֵאָה, אִילִים מֵאֵתִים, כִּבְשִׂים אַרְבַּע מֵאוֹת, וְצִפְרִי עֲזִים לְחֻטָּאָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁנִים עֶשֶׂר, לְמִסְפַּר שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל. וַיִּקְיָמוּ אֶת הַכֹּהֲנִים בְּפִלְגוּתֵיהֶם וְהַלְוִיִּים בְּמַחְלָקוֹתֵיהֶם, עַל עֲבוֹדַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם, כְּכַתֵּב סֵפֶר מִשָּׁה.

1. עזרא ו', יט-כב:

וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי הַגּוֹלָה אֶת הַפֶּסַח בְּאַרְבַּעָה עֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן. כִּי הִטְהָרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם כָּאֶחָד כָּלָם טְהוֹרִים וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח לְכָל־בְּנֵי הַגּוֹלָה וְלֹאֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים וְלָהֶם. וַיֹּאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל הַשְּׂבִיִּים מִהַגּוֹלָה וְכָל הַנִּבְדָּל מִטְּמֵאֹת גּוֹ' הָאָרֶץ אֲלֵהֶם לְדַרְשׁ לֵה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. וַיַּעֲשׂוּ חֲגֵי מִצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׁמְחָה כִּי שִׁמְחָה ה' וְהִסֵּב לֵב מֶלֶךְ־אֲשׁוּר עֲלֵיהֶם לְחַזֵּק יְדֵיהֶם בְּמִלְאֶת בֵּית הָאֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

1. מגילת אסתר ד'-ה':

ימי עיון בתנ"ך תשפ"א

ותאמר אסתר להשיב אל-מַרְדֵּכָי. לָהּ כְּנוּס אֶת-כָּל-הַיְּהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשֶׁן וְצוּמוֹ עָלַי וְאֵל תֹּאכְלוּ וְאֵל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לֵילָה יוֹם גַּם אֲנִי וְנַעֲרָתִי אֲצוּם כֵּן, וּבְכֵן אֲבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כָדַת וְכֹאֲשֶׁר אֲבָדְתִּי אֲבָדְתִּי. וַיַּעֲבֵר מַרְדֵּכָי וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוְּתָה עָלָיו אֶסְתֵּר. וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבָּשׁ אֶסְתֵּר מְלָכוּת...
דניאל י':

בְּשֵׁנִת שְׁלוֹשׁ לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס דָּבָר נִגְלָה לְדָנִיֵּאל אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמוֹ בִּלְטַאשְׁצָר וְאֶמֶת הַדְּבָר וְצָבָא גְדוֹל וּבִין אֶת-הַדְּבָר וּבִינָה לוֹ בְּמֶרְאָה. בַּיָּמִים הָהֵם אֲנִי דָנִיֵּאל הֵייתִי מִתְאַבֵּל שְׁלֹשָׁה שָׁבָעִים יָמִים. לֶחֶם חֲמֻדוֹת לֹא אָכַלְתִּי וּבֶשֶׂר וַיֵּין לֹא-בָא אֵל-פִּי וְסוּר לֹא-סָכַתִּי עַד-מִלֵּאת שְׁלֹשֶׁת שָׁבָעִים יָמִים. וּבַיּוֹם עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וְאֲנִי הֵייתִי עַל יַד הַנְּהַר הַגְּדוֹל הוּא חֲדָקָל. וְאֶשָּׂא אֶת-עֵינַי וְאֶרְאָה וְהִנֵּה אִישׁ-אֶחָד לְבוּשׁ בָּדִים וּמִתְנַוֵּי חֲגָרִים בִּכְתָם אוֹפֵז. וְגִוְיָתוֹ כְּתָרְשִׁישׁ וּפְנֵיו כְּמֶרְאָה בָּרָק וְעֵינָיו כְּלִפְיֵי אֵשׁ וְזַרְעֻתּוֹ וּמִרְגְּלָתּוֹ כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלִיל וְקוֹל דְּבָרָיו כְּקוֹל הַמּוֹן. וְרַאֲתִי אֲנִי דָנִיֵּאל לְבָדִי אֶת-הַמֶּרְאָה וְהֶאֱנִשִּׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת-הַמֶּרְאָה אֲבָל חָרְדָה גְּדֹלָה נִפְלָא עֲלֵיהֶם וַיִּבְרְחוּ בְּהִתְחַבֵּא. וְאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבָדִי וְאֶרְאָה אֶת הַמֶּרְאָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְלֹא נִשְׁאַר-בִּי כֹחַ וְהוּדִי נִהְפָּךְ עָלַי לְמִשְׁחִית וְלֹא עֲצָרְתִּי כֹחַ. וְאֶשְׁמַע אֶת-קוֹל דְּבָרָיו וְכִשְׁמָעִי אֶת-קוֹל דְּבָרָיו וְאֲנִי הֵייתִי נִרְדָּם עַל-פְּנֵי וּפְנֵי אֶרְצָה. וְהִנֵּה יָד נִגְעָה בִּי וַתִּנְיַעֲנִי עַל-בִּרְכִּי וְכַפּוֹת יָדַי. וַיֹּאמֶר אֵלַי דָּנִיֵּאל אִישׁ-חֲמֻדוֹת הֵבֵן בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר אֲנִי דֹבֵר אֵלֶיךָ וְעַמֵּד עַל-עַמֻּדָךְ כִּי עֵתָה שְׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ, וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה עֲמַדְתִּי מִרְעִיד. וַיֹּאמֶר אֵלַי אֶל-תִּירָא דָנִיֵּאל כִּי מִן-הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר נָתַתְּ אֶת-לִבְךָ לְהִבִּין וּלְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ נִשְׁמַעוּ דְּבָרֶיךָ וְאֲנִי-בָאתִי בַּדְּבָרֶיךָ. וְשֶׁר מְלָכוּת פָּרַס עֹמֵד לְנִגְדִי עֲשָׂרִים וָאֶחָד יוֹם וְהִנֵּה מִיכָאֵל אֶחָד הַשָּׂרִים הָרִאשִׁימִים בָּא לְעֲזָרְתִּי וְאֲנִי נֹתַרְתִּי שֵׁם אֲצֵל מַלְכֵי פָּרַס. וּבָאתִי לְהִבְיִנְךָ אֶת אֲשֶׁר-יִקְרָה לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי-עוֹד חֲזוֹן לַיָּמִים...

1. יחזקאל ל"ב
(א) וַיְהִי בַּשָּׁבִיעִי עֲשָׂרָה שָׁנָה בַּשָּׁנָיִם-עֶשֶׂר חֹדֶשׁ בָּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר. בֶּן אָדָם שָׂא קִינָה עַל פְּרָעָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם...
(יז) וַיְהִי בַּשָּׁבִיעִי עֲשָׂרָה שָׁנָה בְּחַמְשָׁה עֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר. בֶּן-אָדָם נְהַה עַל הַמּוֹן מִצְרַיִם וְהוֹרְדָהּ אוֹתָהּ וּבְנוֹת גּוֹיִם אֲדָרָם אֶל-אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת אֶת-יֹרְדֵי בּוֹר... שֵׁם אֲשׁוּר וְכָל-קְהֵלָה סְבִיבוֹתָיו קְבָרְתָיו... שֵׁם עֵילָם וְכָל-הַמוֹנָה סְבִיבוֹת קְבָרְתָהּ... שֵׁם מֶשֶׁךְ תָּבֵל וְכָל הַמוֹנָה סְבִיבוֹתָיו קְבָרְתָהּ... שֵׁמָּה אֲדוּם מְלָכֶיהָ וְכָל-נְשֵׁיאֶיהָ... שֵׁמָּה נְסִיכֵי צָפוֹן כָּלָם וְכָל צָדִי... כִּי נָתַתִּי אֶת חֲתִיתִי בְּאֶרֶץ חַיִּים, וְהִשְׁכַּח בְּתוֹךְ עָרְלִים אֶת חֲלָלִי חָרַב פְּרָעָה וְכָל הַמוֹנָה נָאֵם אֶ-דָּנִי ה'.
□ וּמִרְגַע זֶה מִתְחִיל יִחְזָקָאֵל בְּנִבּוּאוֹת הַנִּחְמָה הַגְּדוֹלוֹת שְׁלוֹ...

ציר זמן (ע"פ המקובל במחקר) תקופת גלות בבל ושיבת ציון

לפנה"ס	אירועים ואישים בישראל	מלכי בבל \ פרס
604\5	שנת 4 ליהויקים	נבוכדנצאר בן נבופלאסר - מלכות בבל
597	מות יהויקים – גלות דניאל וחבריו	
	גלות יהויכין – החרש והמסגר	
	ימי צדקיהו, ירמיהו בירושלים ויחזקאל בבבל	
586	חורבן בית ראשון, גלות בבל	
560	יציאת יהויכין מבית הכלא	אויל מרודך
		רגל שראצר
		נבונאיד -בלשצאר

ימי עיון בתנ"ך תשפ"א

הכרזת כורש, שיבת ציון	538\9
עליית ששבצר \ זרובבל	
הקמת מזבח וייסוד היכל	
הפרעות צרי יהודה ובנימין – ביטול הבניה והעליה - תענית דניאל י'	
כנבוזי	
דריווש הפרסי (הראשון)	
חידוש בניית ההיכל	520
נבואות חגי וזכריה	
חנוכת הבית השני	516
אחשורוש הפרסי	485
מגילת אסתר (?)	
ארתחשסתא	
עליית עזרא	458
נבואת מלאכי (?)	
עליית נחמיה	445
השנה האחרונה הנזכרת בפירוש בתנ"ך	433